

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. XIV. Varia media Fortitudinem & Fiduciam in Deum conseruandi, in
varijs gubernationis & militiæ euentis: & quid sit in Reipublicæ
calamitatibus faciendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

Timor vi-
rum dede-
cet.
k. Mach. 9
10.

Prov. 21. 28.

incumbunt, magnum sibi reputans *deditus*, indicia dare *timiditas*, aut fu-
gæ, vt mortem euadat. quemadmodum protestatus est strenuus ille Dux Iu-
das *Machabæus*, qui consulentibus militibus fugam, intrepidè respondit: *k*
absistam rem facere, ut fugiamus ab eis: Et si appropiauit tempus nostrum, mor-
riamur in virtute propter fratres nostros, & non inferamus crimen gloria nostra.
Sed hæc ipsa obedientia adedò ingenua, excelsior adhuc fit ab obedientia reli-
giosa. quæ offert se ad obediendum: quemadmodum ipse Dux IESVS CHRIS-
TVS factus fuit obediens vsque ad mortem, & quidem crucis: quando id
cedit, & necessarium est in bonum Reipublicæ; & suorum proximorum;
adiuuantibus se mutuo *obediencia & fortitudine*, vt victoria obtineatur, de
qua obedientia & illud Salomonis intelligitur: *vir obediens loquetur victo-*
riam. titur autem verbo *loquendi*, vt intelligatur, quod opera obedientiæ
faciant *verba esse vera*; & cum oblectatione institui sermonem de victorijs,
quas laboribus suis obtinuit,

CAPVT XIV.

VARIA MEDIA FORTITVDINEM ET FIDVCIAM
in Deum conseruandi, in varijs gubernationis & militiae e-
uentis: & quid sit in Reipublica calamitati-
bus faciendum.

Fortis
Fiducia
Augetur.

MPONAMVS tandem huic Tractatui finem, varijs me-
dijs allatis, ad conseruandam & augendam Fortitudi-
nem, & in DEO confidentiam, tam in gubernatione, quam
in militia, & in varijs euentis: quæ interdum sunt valde
diuersa. Accipiemus autem exemplar clarissimorum *Ma-*
chabæorum, quorum *Fortitudo & Fiducia* adiunctas etiam
habuit heroiças alias virtutes.

I.
Oratione.
Premissa.
a Mach. 4.
30.

PRIMA fuit ORATIO, & recursus ad DEVM in omnibus aduersis, &
periculis: nam ipsa net FIDV CIA requirit orationis exercitium, ad spera-
tum auxilium impetrandum; nam ORATIO & FIDV CIA illud impetrant.
Et hæc oratio fuit Machabæis adedò continua, vt semper, antequam a pugnam
inirent, clamarent feruentibus orationibus in cælum: ad quod Dux milites

exhor-

exhortabatur, & hi Ducem iuam comitabantur, vt multorum simul oratio, quod petebant, impetraret. Nec solum pugnae pramittebatur oratio, sed in progressu etiam continuabatur. Cuius rei fidem facit sacer textus hisce admirandis verbis: b *Iudas & quicum eo erant, invocato Deo per orationes congressi sunt: manu quidem pugnantes, se à Dominum cordibus orantes, prostrauerunt non minus triginta quinque millia; praesentia Dei ipsis assistentis magnifice delectati.* Ex quo apparet, victoriã, in orationibus potius, quã in armis consistere: arma enim virtutem ac dexteritatem accipiunt ab orationibus; quæ eum habent effectum, vt Dei generalis exercituum Ducis assistentiam obtineant. Ille enim praesentia sua exhilarat pugnantes; animumque & fortitudinem addit, vt vincant. Vt manifestius apparuit, cum Iosue & exercitus Hebraeorum, hostes suos vinceret, c *Moyse manus suas ad DEVM leuante: quasi paululum remisisset, superabat Amalec; quasi Moysis manibus cadentibus, omnis cordium fortitudo illas sequeretur, & caderet.*

Cum oratione coniungenda est perfecta voluntatis resignatio: cum qua inchoanda sunt pugnae, & egregia faeinora aggredienda: Dei prouidentia committendo eorum exitum; faciendo autem ex parte sua pugnantes ipsi quod possunt; & confidentes in ipsum DEVM quod sit daturus id, quod magis expediet: quidquid illud fuerit. Ita expresse dixit strenuus ille Dux Machabeus suis militibus: d *accingimini & estote filii potentes, vt pugnetis aduersus nationes, qua conuenerunt aduersus nos, disperdere nos & sancta nostra: quonia melius est nos mori in bello, quam videre mala gentis nostra, & sanctoris. Sicut autem fuerit voluntas in celo, sic fiat.* Hanc quaerimus & optamus: quæ, si voluerit nos vinci & mori; aequissimo id animo accipiemus: eò quod factum sit nobis iuxta eius beneplacitum. Sed, quemadmodum ipsi voluntatem suam DEI voluntati subiciebant, cuius gloriam & honorem quaerebant: ita DEVS, eorum voluntati ac desiderijs annuens, gloriosas dabat victorias.

SIMILIA dixit Dux Iob suis militibus, aggressuris periculosam pugnam. e *Estote (inquit) fortes, & pugnemus pro populo nostro, & civitate DEI nostri: Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo: idemque apud nos erit optimum.* Hæc resignatio, summi est momenti omnibus hominibus; & in quibuscunque negotijs. Sæpe enim euenit, vt prudentes, & sancti viri in suis officijs; & in rebus, quas quaerunt faciant quidquid ipsi sciunt & possunt & tamen voti compotes non fiant. Quia euentus rerum dependent à diuina prouidentia: Et propterea dixit Ecclesiastes: f *nec velocium esse cursum, nec fortium, bellum, & eius victoriam: nec sapientium pacem lucrari, nec Doctorum diuitias comparare, nec Artificum gratiam in operibus suis eleganter perficiendis.* Eò quod homines industrias

quidem

Coniunguntur.

b. Mach. 15. 27.

Oratione arma succedunt.

c. Exod. 7. 11.

Resignatio.

d. 1. Mach. 3. 18.

Deum parat voluntatis se resignantium.

e. 2. Reg. 10. 12.

Euentus Deo. f. Eccl. 9. 11.

quidem suas adhibere possint: Dei tamen est illarum *essentia*: quem cunctum prædictis *mediis* impetramus: quibus adhibitis, *Veloces, Fortes, Sapientes, & Artifices*, quod intendunt, obtinebunt quantum ipsis ad salutem suam expediet.

Per media.

3.

2. Reg. 11.

25.

Fiducia
probat
aduersis.

h. Ios. 7. 1.

Peccata im-
pediunt vi-
ctoriam.

Judi. 20. 10.

andem bo-
na causa
triumphat.

NECESSÉ tamen est paratos ipsos esse etiam ad exitus aduersos amplectendos, quos permittit DEVS, ad fortitudinem, resignationem, & fiduciam seruatorum suorum exercendam, & probandam, quæ propter aduersos euentus non debet imminui: quemadmodum monuit Dauid Ducem suum Ioab in simili quodam aduerso euentu, dicens: *g. non te frangat ista res: varius enim euentus est belli; nunc hunc, nunc illum consumit gladius: confortata bellatores tuos aduersus urbem, ut non deficiant animo, nec cessent à prosecutione belli, donec victoria potantur. Sæpe enim Deus Dominus noster huiusmodi aduersos euentus permittit ad aliqua *damna* resartienda: post quorum reparationem, optatam concedit victoriam. Quemadmodum permisit exercitum Israel vinci à suis hostibus, ob occultum *Achan* peccatum, qui in expugnatione Iericho aliqua fuerat furatus: & cum Iosue lamentaretur, quod exercitus esset superatus, respondit illi: *h. peccauit Israel, & prauaricatus est pactum meum: nec poterit Israel stare ante hostes suos, eosq. fugiet: quia pollutus est anathemate. Non ero ultra vobiscum, donec conueratus eum, qui huius sceleris reus est.* Statim verò atque reum illum inuenerunt, & lapidarunt, obtinuerunt in signem *victoriam*, quam eius causa prius amiserant. Inuestigent igitur Duces in huiusmodi occasionibus, an sint aliqua *peccata*, quæ infelicitium huiusmodi euentuum sint causa; & studeant adhibere remedium, etiam *morte* puniendo reos: ita enim præuenient multorum aliorum mortem, & optatam de suis hostibus victoriam obtinebunt. Similes etiam euentus permittit DEVS aliquando ex occultis suis iudicijs, non indicatis peccatis, ob quæ illos permittit, puniens interim illa, & simul probans, & exercens fidelitatem & perferentiam Iustorum. Quemadmodum factum est, cum totus Israel, ingenti exercitu congregato, oppugnauit Tribum Benjamin, ut enorme quoddam *delictum*, in quadam Tribus illius ciuitate commissum, punirent. Nam quamuis ipse Deus mentem illam, & voluntatem Israel approbasset, bellique Ducem designasset, fuit tamen exercitus ille victus, & cum *secundo* ad idem certamen mandato ipsius Dei redirent, fuerunt quoque superati multis hominum *millibus* amissis; donec perseverantibus omnibus in sua mente & voluntate atrox illud crimen puniendi, & orationem ad DEVM repetentibus: *tertio* tandem iussit DEVS ad pugnam exire, deditque eis plenam de scelestibus illis victoriam. Ut ex hoc intelligamus non semper, quæ DEVS iubet & approbat, habere eum *felicem* exitum,*

quem

quem optant, qui pro eo orabant. Et bene se compatiuntur simul *opus* ipsum esse valde *bonum*, cum *aduerso* valde *exitu*: præcipue cum multi ad opus illud concurrunt, ita vt victi illi remaneant ex *occultis* DEI iudicijs, quæ nos homines non assequimur: ed quod velit nos Deus valde *humiles*, sibi que & omnibus, quæ ipse constituit ac disponit, subiectos & *resignatos*. Quamobrem vna eademque opera multos fines consequitur; quia peccatores *punit*, aliquos iustos *purificat*, & alios *humiliat*: hac ratione eos disponens, vt suo tempore vtiliorem victoriam accipiant.

Ad hos omnes euentus habent FORTITVDO & FIDVCIÆ duas alias virtutes comites & adiutrices, PATIENTIAM scilicet & PERSEVERANTIAM, per duas columnas templi (quarum superius fecimus mentionem) significatas; quæ appellabantur k *Iachim* & *Booz*: *firmitas* scilicet & *fortitudo*. PATIENTIA cohibet nimias *tristitias*, ex aduersis euentibus ortas: ita vt earum cautela nec in vno puncto desit amori DEI, aut alicui rei obsequij eius. PERSEVERANTIA *radia* reprimat, animique deiectiones, quæ ab eadem radice proueniunt: non enim desistit à nouis medijs adhibendis, vt voti compos euadat; nec imminuit quicquam de *Fiducia*, donec DEVS aliud statuat: & quamuis aduersitas diutius duret, sapiusque repetatur: vtraque virtus *longanimitate* tolerat, sperat firmiterque prosequitur: & tunc ordinarios suos terminos transgreditur FORTITVDO cum nobilem aded habet comitatum: quem admodum enim *funiculus triplex* difficile *rumpitur*: ita *fortitudo*, *patientia*, & *perseuerantia* vnita, & contexta cum *Fiducia* in DEVM, etiam si *oppugnentur*, non tamen *succumbent*. Quod si non assequuntur quod *homo* intendit; assequuntur certe, quod in eiuſdem hominis bonum intendit Deus. Et propterea patientia & perseuerantia *coronam* consequuntur sibi promissam ab eo Domino, qui dixit: *Iqui perseuerauerit vsque in finem hic salus erit*. Constituet enim super eiusmodi *columnas* pulcherrimum præmiorum earum *capitellum*.

Nemo tamen tutum se esse existimet, ed quod *semel* expertus fuerit omnipotentiam DEI ipsi fauentis ob Fiduciam in eo collocatam: si enim non perseueret, sed in Fiducia aliquid remittat: ed erit maior desertio, quod habuit clariora à DEO pignora, ad illam non deponendam. Quemadmodum euenit Regi Asa, cuius Fiduciam Deus remunerauit audiens eius orationem, dansque illi gloriosissimam quandam victoriam contra *integrum millionem*, quem in suo exercitu ducebat Rex *Ethiopia*. Sed paulò post idem Rex Asa in alio bello oblitus huius Fiduciae in DEVM, eam posuit in *favore Regis Syriae*, quem ambiuit oblatiſ multis muneribus, in quæ exposuit thesauros domus Domini. Quamobrem iratus Deus contra eum, dixit illi:

Opus boni
non mun-
quam ma-
lum habet
exitum.
Varijs de
causis.

Patentia.
S. Tho. 2. 2.
q. 1. 6. a. 1.
Tract. 3. c. 4.
k. 1. Reg. 7.
22.
Vido Riber.
lib. 2. de
Templo c. 15
Perseueran-
tia.

Longanimi-
tas.

Homo pro-
ponit Deus
disponit.
1. Mat. 24. 13

Expertus
no deficiat.

12. Par. 14.
21.

n 2. PAR. 16.
9.
Ingratus
Rex aufert
Deo Dona.

n *stulte egisti & propter hoc ex presenti tempore aduersum te bella consurgent*, nec habebis quietem in regno tuo. Fuitque hæc iustissima pœna: siquidem plus fudit idololatræ cuidam Regi, quàm vero suo DEO: & cùm debuisset DEVM nouis additis donis placare, abstulit ea, quæ eius præcessores liberali manu illi obrulerant.

o Iudith. 5.
16. 24.

IMPONAMVS huic puncto tanti momenti finem, illustri illo testimonio, quod in præsentia Holofernis Dux quidam gentilis nomine Achior protulit, extollens fauorem & auxilia, quæ DEVS populo Hebræo præbebat, quando ille in eius obsequio perseuerabat: o *Vbicunque (inquit) ingressi sum, sine arcu & sagitta, & absque scuto & gladio, DEVS eorum pugnavit pro eis, & vicit. Et non fuit qui insultaret populo isti, nisi quando recessit a cultu Domini DEI sui. Quotiescunque autem præter ipsum DEVM suum alterum coluerunt, dati sunt in prædã, & in gladium, & in opprobrium. Nunc ergo, mi Domine, perquire, si est aliqua iniquitas eorum in conspectu DEI eorum: ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos DEVS eorum tibi, & subingati erunt sub iugo potentia tua: si vero non est offensio populi huius coram DEO suo, non poterimus resistere illis, quoniam DEVS eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuersæ terre.* Hoc fuit verum & certum Ducis illius testimonium: ex quo constat, Regum & exercituum fortitudinem in perseuerantia consistere obsequii diuini: tunc enim DEVS bellum, & eius causam, suam reputat, & in se recipit. Et quamuis interdum eos permitteat in horrendas angustias deuenire, quales erant in ciuitate illa Bethulia, cùm eam Holofernes obsideret: non tamen vult eos animum abijcere, aut confidentiam: nec vrangustum habeant cor, ipsique DEO tempus præscribant, in quo auxilium illis mittat: quod fecerunt presbyteri eiusdem ciuitatis, quos iustè reprehendit prudens Iudith: quæ, quod maiorem haberet fiduciam in diuinam omnipotentiam, fuit electa, vt libertatem populo suo obtineret, verumque fuisse Achior testimonium appareret: nam vbi homines minimè cogitant, habet DEVS aliquos occultos, qui sint egregiorum ipsius facinorum instrumenta futuri; & quidem debiliores accipit aliquando, vt ipsi gloria detur ob talia gesta.

Expecta Dominum,
viriliter age.

(2* * ?)

§. II. Quid sit agendum in calamitatibus Reipublicæ.

PRÆDICTAS virtutes debent maiori studio exercere Principes & Gubernatores, cæteri que ciues tempore calamitatum, ac tribulationum, quæ suæ Reipublicæ eueniunt; quales sunt: pestis, fames, bella ciuilia, quæ vt plurimum terra motus, inundationes, incendia, & similes aliæ miserix, quæ vt plurimum veniunt in pœnam grauium peccatorum totius populi, & multò magis capitum, illum gubernantium. Nam vtrisque a impletur mensura illa, quam expectat Deus ad similia mala in Rempublicam mittenda, quemadmodum scriptura diuina insinuat, cum dicit: *b addidit furor Damini irasci contra Israel;* quia id promerebantur illorum peccata: ad quæ punienda, permisit (vt Sanctus Gregorius perpendit) etiam Regem ipsum *Dauid* peccare, numerando populum. Vt autem pœna etiam esset communis, sicut peccata communia erant, data est *Dauidi* optio trium, vt eligeret vnum, quod voluisset, famem scilicet, pestem, aut bellum; quarum calamitatum omnes sunt participes.

Ex quo apparet: *primum*, quod omnes magni & parui in Republica dare debeant operam, vt huiusmodi calamitatum causas & radices remoueant, faciendo *veram pœnitentiam*, vitamque in melius emendando: vt ipse Dominus mutet, aut moderetur seueritatem suæ iustitiæ: quemadmodum promisit e regno *pœnitentiam agenti*: *agam* (inquit) *& ego pœnitentiam super malo, quod cogitasti, vt facerem ei.* Expedi autem, hanc pœnitentiam incipere ab ipsis Gubernatoribus, vt bono tuo exemplo ad eam inuident, quos malo prouocarunt ad peccandum. Id fecit *Rex Ninive*, cum in eam ingressus est *Jonas*, clamans: *d adhuc quadraginta dies, & Ninive subuertetur.* Nam cum primùm peruenit hoc verbum ad *Regem Ninive*, non est indignatus in eum *predicatore*, quòd talia illis esset minatus; nec iussit abire ex ciuitate, nec conijci in carcerem, quemadmodum e *Rex Achab* iussit *Michaam*, & f *Herodes* magnum *Baptistam*: sed statim surrexit de solio suo, & abiicit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere, & clamauit, & dixit in *Ninive* ex ore *Regis*, & *Principum eius*, vt omnes agerent pœnitentiam, sicut re ipsaegerunt a maiori vsque ad minorem: quia vnusquisque existimabat, ob sua peccata talem calamitatem toti ciuitati imminere; quam pœnitentia etiam propria studebat auertere. Hunc igitur in modum oportet in similibus occasionibus, DEI iram pœnitentia placare, ieiunijs, flagellationibus, cilicijs, alijsque operibus, quæ sunt pœnitentiæ fructus, in quibus Principes ipsi: & Gubernatores, primi esse debent.

Pœna peccati.

a Mat. 23. 32

b 2. Reg. 24.

f.

Lib. 25. mor. cap. 14.

pœnitentiam agant omnes.

c Iere. 18. 8.

Duces exemplo præcant.

d Iona. 3. 4.

e 3. Reg. 22.

27.

f Mar. 6. 17.

c. Ios. 7. 12.

Quisque se
emendat.2. Reg. 24.
7.Fasciculus
virtutum.

Tract. 2. c. 7.

C. 3.
Tom. 1. tra. 3.Deur. p. r.
mala opera
sunt bona.L. 1. de ci-
uit. c. 10.

33

33

33

1. Tim. 6.

6.

Lib. 5. c. 15.

C. 1.

33

h. Met. 6. 1. 6.

Gentibus

terra nobis

culum.

33

33

Lib. 22. c. 3.

33

33

constituentes, vt prædicatores, ad agendam, omnes exhortentur. Et vnusquisque etiam ex plebe contendere debet, in eisdem operibus excellere; cogitans se fortè esse e *Achan* illum, ob cuius peccatum totum Deus puniat populum: & si *fortes* essent mittendæ, quemadmodum *Iosue*, ex Dei iussu misit, vt reum deprehenderet, caderet super ipsum, tanquam super maximum peccatorem. Sed ipsi *Principes* & *Gubernatores* debent potius suis, quàm aliorum peccatis id tribuere, dicentes cum *Dauid*: *ego sum qui peccavi, ego inique egi: isti qui omnes sunt, quid fecerunt: vertatur, obsecro, manus tua contra me, & contra domum patris mei, ne totus populus pereat.* Quæ penitentia ratio, si verè & ex corde fiat, dignabitur Deus, calamitatem publicam remouere, quod fecit in *Ninive*; & in *Israël* in prædictis occasionibus.

Quod si ex oculis suis iudicijs, Deus adhuc voluerit, calamitates, & tribulationes diutius durare: tunc necesse erit prædictas virtutes, maiori cum feruore coniungere, exstimulando *resignationem*, & *fiduciam*, *orationem*, & *fortitudinem* cum *patientia*, *longanimitate*, & *perseuerantia* ad fructus colligendos: quos prouidentia diuina per huiusmodi aduersitates intendit: (vt supra est dictum) persuadentes sibi, certam esse illam veritatem, quam *Sanctus Augustinus* fusè probauit in libris de *Ciuitate Dei*: quod scilicet *felicitas* *Reipublica Christiana*, quæ vera est ciuitas *DEI* vni, non sita sit in temporalibus prosperitatibus, sed in *spiritualibus*; non in bonis perituris, sed *æternis*. Et quando Rex Regum permittit *Reipublicam* suam huiusmodi temporalibus miserijs affligi: id propterea facit, quod hac via velit *admiranda virtutibus* eam exornare, ac ditare, & copiosissimis *æternis premijs* remunerare: amiserunt (inquit *Sanctus Augustinus*) *omnia*, quæ habebant: Nunquid *fidem*? nunquid *pietatem*? nunquid *interioris hominis bona*, quæ est ante *DEUM* diues? hæc sunt opes *Christianorum*, quibus opulentus dicebat *Apostolus*: *gest autem questus magna; pietas cum sufficientia.* *Gentilium* *Reipublicæ*, cui nõ erat Deus daturus vitæ æternæ cū sanctis suis *Angelis* in ciuitate sua cælesti, hanc *terrenam gloriam* eis concedit: quam tantopere desiderant, & pro qua laborant, quemadmodum remunerauit *Romanos*, de quibus dicere licet: *h. receperunt mercedem suam: merces autem sanctorum* longe alia est, etiam hic opprobria sustinentium cum magna patientia & fortitudine: quia expectant *ciuitatem* aliam cælestem, & sempiternam: vbi est vera & plena *felicitas*. Ibi non oritur sol super bonos & malos; sed sol *institia* solos protegit bonos, vera ibi *gloria* erit, vbi ore laudantis, nec errore quisquam, nec adulatione laudabitur. Verus *honor*, qui nulli negabitur digno, nulli deferetur indigno: Sed nec ad eum ambiet

vllus

Nullus indignus, vbi nullus permittetur esse nisi dignus. Vera pax ibi est, vbi nihil aduersi, nec à seipso, nec ab alio quisquam patietur.

PRÆMIUM virtutis erit ipse, qui virtutem dedit; ei que se ipsum, quo melius & maius nihil possit esse, promisit. Quid est enim aliud quod per Prophetam dixit: *Ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi plebs*: nisi ego ero vnde lauentur: *ego* ero quæcunque ab hominibus honestè desiderantur, & vita, & salus, & victus, & copia, & gloria, & honor, & pax & omnia bona? sic enim & illud rectè intelligitur quod ait Apostolus, *visitatus est Deus omnia in omnibus*. Ipse finis erit desideriorum nostrorum, qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur, hæc omnia Sanctus Augustinus. Vt intelligant Principes, & Reipub. Christianæ Cives ipsorum diuitias ac thesauros in hac vita esse debere *virtutes*: prosperitatem verò & felicitatem *opera bona*. Et si DEVS huiusmodi calamitates temporales permittit, id facit, vt *merita* eorum crescant, & *virtutes* perficiantur, vt *fidelitas* probetur & *oratio* magis ferueat, & *fiducia* sublimior fiat, *patientia* exerceatur, & *perseuerantia* sit gloriolior, æternæque gloriæ *premiu* copiosius.

CAPVT XV.

REGVLA QVÆDAM VALDE PERFECTE
vincendi in quolibet statu & officio ex precedentibus
Tractatibus collecta

X omnibus, quæ in quatuor his Tractatibus dicta sunt quasdam regulas siue documenta hic colligemus bene viuendi, aut vitam cum magna perfectione instituendi, quæ communia erunt omnibus Christianis, in quocunque statu & officio constitutis. Particularia verò ad coniugatos, Ecclesiasticos, & Religiosos spectantia reiciemus in proprios Tractatus. Adnotabimus hic in margine Tractatus & capita, in quibus continentur fufius, quæ in singulis hoc documentis summam ponuntur.

PRIMUM igitur præcipuus studiorum ac votorum tuorum finis in hac vita debet esse *sanctitas*: quæ procuranda est per ordinaria me-

Documenta
communia
perfectionis.

1.
Fini sanctitas per